

◀ – Jeg er alltid på jakt etter gleden, sier Rune Hammerstad og får fram smilet i mennesker som ofte har en tøff hverdag. Inntektene fra utstillingen på Rådhusgalleriet, gir han til Frelsesarmeen.

Jakter etter gleden

– Jeg har alltid vært fascinert av mennesker som ser ut som om de har levd litt, sier fotograf Rune Hammerstad.

En vinterdag sitter Rune på bussen. Det er da han får øye på mannen, en garvet kar med grått, bakoverstrøket langt hår og et intenst blått blikk. Idet han ser at mannen går mot utgangsdøra, hopper Rune opp, trykker på stoppknappen og løper etter ham.

«Du er så flott, kan jeg få ta et bilde av deg, spør unggutten.

«Jeg er ikke noe pen, jeg», svarer mannen.

«Jo, de blå øynene dine er så flotte!» sier Rune, og isen er brutt.

Et par år senere studerer 25-åringen portrettet i Rådhusgalleriet i Oslo. Snøfnuggene danser rundt et innbitt ansikt der et lynende blått blikk lurer innunder buskete øyebryn. Fotografen fikk det han ville ha.

– Mennesker interesserer meg veldig, forteller Rune og kikker på motiver av levd liv.

Rundt ham er mennesker med rynker og barket hud, glisne tanngarder og slitne hatter. Rune har fanget inn herjede ansikter med arr og pergamenthud, men med glimt i øynene og varme smil under hårtjafsene.

Dette er hans 18. utstilling. Med kamera parat trækker han gatelangs i Oslo til han dumper borti et ansikt som fanger interessen.

SLET PSYKISK

Egentlig er det et lite under at han kommer seg ut. På videregående skole i Lillehammer fikk Rune store psykiske problemer og murte seg inne. Han er født med ADHD og Tourettes syndrom, og i tenårene tårnet problemene seg opp.

– Jeg hadde sosial angst, var sjenert og deprimert. Skolen var redd for at jeg skulle ta livet av meg, så jeg fikk gå i lære hos en fotograf, forteller han.

Det ble ikke bare redningen, men også den store utfordringen.

– Fotografen sendte meg ut på gata, og sa: «Du kommer ikke inn igjen før du har fotografert fem personer».

Rune var redd folk ville le av ham, men ingen gjorde det. Forsiktig spurte han forbipasserende om det var greit at han tok et par bilder av dem. Flere var positive, men det var langt fra alle som ville bli avbildet.

– Etter hvert ble jeg vant til å bli avvist og oppdaget at det ikke var farlig. Jeg ble også flink til å finne folk, og flink til å vite hva jeg skulle si til dem.

– Så hva sa du?

– Jeg ga dem komplimenter og sa hvordan bildene kunne bli bra. I begynnelsen var det veldig utfordrende å spørre folk, men nå elsker jeg utfordringer. Jeg har ikke lenger noen sper-

rer på å ta kontakt. Så setter jeg meg inn i hvordan folk har det og har et lite intervju med dem. Når jeg stiller personlige spørsmål, får folk et mer naturlig uttrykk. Ellers leter jeg alltid etter bakgrunner og plasser som matcher stilen og klærne deres, og ser potensialet gjennom kameralinsen.

SPEILER LEVD LIV

I Rådhuset peiler Rune seg inn mot et portrett i blåtoner der en eldre kar med langt hår og sort bredbremmet lærhatt byr på et lite Mona Lisa-smil.

– Jeg er alltid på jakt etter gleden. Han her het Helge Korsnes og døde i 2016. Han ble en god venn og var en veldig fascinerende person; en kjempesnill og godhjerta kar. Han hadde jobbet som tegneserieforfatter og hadde mange gode historier å fortelle. På 70-tallet stjal noen hatten hans, så da sydde han en selv.

Men hvordan skulle Rune få fram gløden i livskunstneren? Han fant en blå dør som ga gjenskinn til håret og hatten. Så var Helge klar.

– Jeg husker jeg sa noe morsomt, og da Helge var i ferd med å slutte å le og slappet av, tok jeg bildet.

Det ble starten på prosjektet *Levd Liv*. Rune tar seg en tur ut i byen. Der sitter han lenge og studerer travle ▶▶

– Rynker er fascinerende, de er et tegn på livserfaring, mener Rune Hammerstad. Han bruker god tid sammen med dem han vil portrettere. Her er tegneserieskaperen Helge Korsnes, to rumenske menn og bestemoren til Rune, Ragnhild Strømmen.

byfolk, helt til han finner et ansikt som speiler livserfaring. Først og fremst er det gatas folk han zoomer inn.

– Jeg har fått høre mange interessante historier fra dem jeg har fotografert. Folk forteller meg hva de tenker og hvordan de ser på livet. Det har lært meg mye om hvordan jeg skal forholde meg til verden. Han her for eksempel, sier Rune og peker på en skjeggete kar som har lagt værbitte hender i kors over en stoltrygg.

– Som sjømann hadde han vært innom 150 land. Med hendene på roret så jeg for meg at han hadde slitt i vær og vind.

Litt bortenfor henger portrettet av en eldre kvinne som koser med hunden sin:

«Jeg kan leve uten mannfolk, men ikke uten bikkje, røyk og kaffe», fortalte hun.

Rune kommer ikke utenom bestemoren sin. Hun måtte med, og er beåret med to motiver. Kanskje har bestemoren et avslappet forhold til alderens avtrykk. Her er ikke en fure skjult.

– Jeg er veldig stolt over bestemor. Hun er fantastisk; energisk og kreativ. En av mine favorittpersoner. Rynker er fascinerende, de er et tegn på livserfaring, mener Rune.

Antall tenner forteller også sitt. En eldre mann med lange smilerynker

gliser mot oss med sommerhatten på. Året etter stiller han i vinterlue og ler like godt, med en tann mindre.

INNTEKTENE GÅR TIL FRELSESARMEEN

– *Hva ønsker du å fortelle med bildene dine?*

– Å ha livserfaring er både fascinerende og visuelt vakkert. Jeg vil vise fjes som mange kanskje ikke legger merke til. Ansiktene bærer en historie. Når du får vite mer om menneskene, blir de enda mer interessante. Jeg tror vi kan lære av de som er eldre. Ofte spør jeg dem om hva de tenker er meningen med livet, eller om det er noe som har forandret livet deres på godt og ondt.

– *Har du kommet fram til hva som er meningen?*

– Mitt svar er å føle gleden og spre den. Jeg har fått behov for å hjelpe andre, for jeg vet hva det har betydning når jeg har slitt. Det er lettere å spre gleden hvis du føler den. Men du må kjenne både på sorgen og gleden. Før visste jeg ikke om jeg ville overleve dagen. Nå er livet et eventyr! Jeg bruker all tid på foto, og jeg føler mestring når jeg får det til. Jeg setter så stor pris på gleden fordi jeg har kjent så mye på depresjon.

To eldre rumenske menn viser diametralt forskjellige sinnstemninger. Mens den ene ler hjertelig, stirrer den

– I flere år prøvde jeg å få bilde av denne saksofonisten, en av rumenerne som spiller i byen. Jeg stilte ham opp foran døra her på Rådhuset. Vi rakk noen eksponeringer før vaktene jaget oss vekk, forteller Rune Hammerstad.

andre trist framfor seg.

– Ofte kjenner jeg meg igjen i de som sliter, ikke når det gjelder rus, men i det å slite psykisk. Jeg har lyst til å bruke energien min til å hjelpe andre. Empatien jeg kjenner, vil jeg gjerne bruke til noe positivt, sier Rune.

Derfor har han bestemt at inntektene fra salget skal gå til Frelsesarmeen. Han glemmer ikke tida da han jobbet som frivillig på Fyrlyset, Frelsesarmeens kontaktsenter for rusavhengige på Grønland i Oslo. Det gjorde noe med ham.

– Det er viktig å hjelpe de som virkelig sliter, og mange trenger pengene mer enn meg. På Fyrlyset har folk en plass hvor de kan være sosiale, og de ansatte er veldig hyggelige. Frelsesarmeen gjør ikke forskjell på folk, men ser på alle som likeverdige. Noen av folkene jeg har fotografert, bruker Fyrlyset. De burde trekkes fram.

UTFORDRENDE DIAGNOSER

I perioder holer Rune seg godt skjult, og glemmer tid og sted. ADHD-energien får utløp i studioet. Der jobber han fra sju til midnatt. Men så tar han seg i det og rydder tid til venner. Skal han koble helt av, leser han filosofi og psykologi. Det gir perspektiv.

– Jeg er glad for det jeg har opplevd. Nå har jeg begynt å leve og ta tilbake

årene da jeg ikke var sosial. Jeg har alltid vært sprudlende, men diagnosene førte til problemer.

Ærlig forteller han om dystre tanker som førte til at han gjennom ungdomstida ofte tenkte på å ta sitt eget liv.

– Håpet om å bli frisk holdt meg tilbake fra å gjøre noe. Jeg har jobbet mye med kognitive teknikker og trent opp hjernen til å tenke nytt.

Å skrive takknemlighetslister har vært et av grepene for å stå imot selvmordstanker.

– Men foto har også reddet meg.

Jeg får mange impulser ved å møte nye folk. Når du er deprimert, ser du ikke gleden. Men jeg har funnet ut at man trenger ikke å være lykkelig for å være glad. Du må se ting i perspektiv. Takknemlighetslistene har gjort meg obs på hva som gjør meg glad. Hvis jeg kjenner at jeg er på nedtur, skriver jeg en ny liste eller leser en gammel.

Det siste året har han vært helt frisk.

– I dag har jeg det så godt, jeg har et veldig bra liv. Og endelig kan jeg gi noe tilbake!

marit.dehli@frelsesarmeen.no